

Meldeplikt for fartøy

1 Innledning

Toll- og avgiftsdirektoratet foreslår endring i tolloven §§ 3-3 og 3-6, samt tollforskriften §§ 3-3-1, 3-3-2 og 3-7-1, slik at fartøy skal meldes til tollmyndighetene før ankomst til sted i tollområdet. Meldeplikten gjelder fartøyet som sådan og ikke varer om bord.

Bakgrunnen er behovet for harmoniserte regler innenfor EU/EØS, jf. direktiv 2010/65/EU om rapporteringsformaliteter for skip. Det foreligger vedtak i EØS komiteen fra 3. mai 2013, med særlig tilpasningstekst som ivaretar norske tollmyndigheters mulighet for å be om informasjon. Vedtaket i EØS komiteen innebærer forpliktelse til å implementere endringene i norsk regelverk.

2 Gjeldende rett

Etter gjeldende tolllov § 3-3 plikter fører av fartøy som ankommer sted i tollområdet å melde fra til tollmyndighetene snarest mulig *etter* ankomst. Rent praktisk forgår meldingen i dag ved at fartøyet eller dens representant melder fra om ankomst elektronisk i systemet Safe Sea Net (SSN), eller at melding sendes til tollvesenet direkte, for eksempel per faks. I mange tilfeller gjøres dette allerede i dag i god tid før anløp til ankomststed. For varene fartøyet bringer med seg foreligger det en separat melde- og fremleggelsesplikt, jf. tolloven § 3-1. Fartøyet har også plikt til å gå direkte til tollsted, jf. tolloven § 3-2. I henhold til tolloven § 3-6 foreligger det også ny meldeplikt der fartøyet skal anløpe flere havner i tollområdet med ufortollede varer om bord. Bestemmelsene suppleres av detaljregulering i tollforskriften.

3 EU-direktivet

Europaparlamentet og Rådet vedtok 20. oktober 2010 direktiv 2010/65/EU om rapporteringsformaliteter for skip. Direktivet inngår i arbeidet med å etablere et europeisk sjøtransportområde uten barrierer. Formålet er å forenkle og harmonisere den administrative byrden for sjøtransporten, gjennom elektronisk dataoverføring og ved å harmonisere og forenkle meldingsformalitetene. Direktivet tar ikke sikte på å berøre arten og innholdet av opplysningene som kreves eller å innføre ytterligere meldingskrav for sjøtransporten, men endrer på tidspunktet for når melding må gis. Innen 1. juni 2015 skal som hovedregel all rapportering som omfattes av direktivet skje elektronisk og via felles meldepunkt, et såkalt «single window».

Direktivet gjelder for skip som skal anløpe en havn i EU/EØS-området.

Direktivets artikkel 4 fastsetter en hovedregel om at skipsfører eller annen autorisert person skal rapportere informasjon som omfattes av direktivet senest 24 timer før ankomst til havn. Bestemmelsen regulerer også tilfeller der det på grunn av kort reisetid ikke er mulig å varsle 24 timer før ankomst.

Det følger videre av direktivet at medlemsstatene innen 1. juni 2015 må innføre et system som sikrer elektronisk overførsel av data, samt etablere et Single Window-konsept som linker SafeSeaNet, e-Customs og eventuelle andre elektroniske systemer sammen.

Skip som omfattes av direktiv 2002/59/EF, det vil si skip over 300 bruttotonn, er ifølge direktivets artikkel 9 som hovedregel unntatt fra rapporteringsplikt. Medlemsstatene har likevel en viss mulighet for å kreve at også disse fartøyene skal rapportere flere sentrale opplysninger. I tillegg er det vedtatt en tilpasningstekst i EØS-komiteen som sikrer at norske tollmyndigheter kan kreve relevant informasjon også fra slike skip.

4 Toll- og avgiftsdirektoratets vurderinger og forslag

Endringer i tolloven

Forslaget om å endre tolloven § 3-3 og tollforskriften § 3-3-1 er nødvendig for å implementere de nye meldefristene, jf. direktiv 2010/65/EU om rapporteringsformaliteter for skip. Forslaget gir samtidig toll- og avgiftsetaten bedre forutsetninger for å ivareta viktige samfunnsoppgaver som grensekontroll, varekontroll, sikkerhet til havs og sikkerhet i havner, fordi informasjon må avgis på et tidligere tidspunkt enn i dag.

I utkastet til endring av tolloven § 3-3 foreslås det at det innføres et grunnlag for en generell plikt for alle transportmidler til å melde fra om ankomst på nærmere bestemte tidspunkter. Forskriftsbestemmelsen i § 3-3-1 gjør det imidlertid klart at det på nåværende tidspunkt kun er fartøy som omfattes av regelen om å melde fra minst 24 timer i forkant av ankomst. For å kunne gjennomføre endringene i meldepliktene for fartøy, er det foretatt justeringer i lov og forskrift for å skille fartøy fra øvrige typer transportmidler. For andre transportmidler enn fartøy medfører lov- og forskriftsendringene dermed ingen materielle endringer i meldeplikten. De nærmere detaljene for hvert enkelt transportmiddel er regulert i tollforskriften.

Overskriften i tolloven § 3-3 er også endret, slik at dagens formulering «Meldeplikt ved ankomst til bestemmelsessted» endres til «Meldeplikt *om* ankomst til bestemmelsessted».

I tolloven § 3-6 første ledd annet punktum går det frem at «§§ 3-2 til 3-4 får tilsvarende anvendelse ved ankomst til et annet sted i tollområdet». Dette endres til «§§ 3-2 til 3-4 får tilsvarende anvendelse *for* ankomst til et annet sted i tollområdet». Endringen er nødvendig for ikke å etterlate tvil om at melding skal gis i forkant av ankomst til annet sted i tollområdet.

Endringer i tollforskriften

Til § 3-3-1

Kravet til melding før ankomst, i henhold til direktivets artikkel 4, foreslås implementert i § 3-3-1 første ledd. Hovedregelen blir krav til melding om ankomst til sted i tollområdet minst 24 timer på forhånd. Det oppstilles videre to alternative frister for melding der det ikke er mulig å varsle 24 timer før ankomst. Dette vil være tilfeller der reisetiden er mindre enn 24 timer eller der det underveis blir en endring i anløpssted i forhold til opprinnelig plan.

I utkast til § 3-3-1 erstattes annet ledd av en ny bestemmelse der melding for tog og motorvogn reguleres. Denne bestemmelsen viderefører det som i dag er regulert i tollforskriften § 3-3-1 første ledd, jfr. tolloven § 3-3 første ledd. Det er ingen materielle endringer i meldeplikten for disse transportmidlene. Plasseringen av denne bestemmelsen i annet ledd medfører at tidligere annet ledd er nytt tredje ledd også videre. Ettersom meldeplikt for tog og motorvogn er særskilt regulert i utkastets annet ledd, vil nytt fjerde ledd kun omhandle luftfartøy. Ordlyden er også noe endret for å samsvare med ordlyden i nytt annet ledd, men det er ikke foretatt materielle endringer.

I utkastets § 3-3-1 femte ledd er det til slutt i siste punkt tilføyd «så snart opplysningene er kjent», for å presisere at endringer av tidligere oppgitte opplysninger må meldes til tollmyndighetene raskt.

Til § 3-3-2

Begrepet «dokumenter» må forstås slik at også elektronisk overføring av informasjon omfattes.

Innholdet i dagens § 3-3-2 tredje ledd foreslås endret i sin helhet. Dagens bestemmelse regulerer situasjonen der dokumentene skal innleveres *etter* ankomst, og innholdet foreslås erstattet av nytt innhold tilpasset den nye situasjonen der melding kreves *før* ankomst. Bestemmelsen har ikke lenger relevans ettersom melding med dokumenter nå, etter implementeringen av direktivet, skal leveres *på forhånd*.

I utkastet til ny § 3-3-2 tredje ledd fremgår det at de aktuelle dokumentene skal legges frem samtidig med at melding gis. Ved at det nå skal meldes fra om ankomst på forhånd oppstår det en mulighet for avvik mellom avgitte opplysninger og den faktiske situasjonen ved innpassering inn i tollområdet. Det presiseres derfor i annet punktum at føreren plikter å oppdatere dokumentene snarest mulig ved endringer, og senest ved passering inn i norsk tollområde. Av praktiske årsaker er det oppstilt en særlig regel for proviant, ved at det kun er vesentlige endringer som skal innrapporteres. Et normalt forbruk av proviant om bord utløser ingen plikt til å oppdatere opprinnelig melding.

Til § 3-7-1

Endringen i § 3-7-1 dreier seg kun om en endring av en henvisning til § 3-3-1. Sjette ledd i § 3-7-1 viser til dagens § 3-3-1 fjerde ledd. Etter endringen av 3-3-1 som er foreslått ved dette utkastet vil korrekt henvisning være til § 3-3-1 femte ledd.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Toll- og avgiftsdirektoratet anslår tolletatens systemkostnader knyttet til nødvendige tilpasninger i dagens elektroniske løsning (SafeSeaNet) til om lag 1 mill. kroner. Toll- og avgiftsetaten må videre i en overgangsfase påregne noe administrative kostnader knyttet til overgang til mer omfattende mottak av elektroniske meldinger. Direktoratet antar at forslaget også kan ha administrative/økonomiske konsekvenser for skipsfarten i oppstartsfasen. Disse kostnadene antas imidlertid oppveiet av de forenklingene en felles rapportering til ulike myndigheter via SafeSeaNet medfører. Forslaget antas derfor på sikt å kunne medføre økonomiske besparelser.

6 Forslag til lov- og forskriftsendringer

Forslag til lov om endring i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven)

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) gjøres følgende endringer

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3. Meldeplikt om ankomst til bestemmelsessted i tollområdet

(1) Føreren av et fartøy og luftfartøy plikter å melde fra til tollmyndighetene om ankomst til sted i tollområdet. Fører av motorvogn og tog kan pålegges tilsvarende meldeplikt. Melding kan gis av andre på førerens vegne.

(2) Departementet kan gi forskrift om meldeplikten etter denne paragraf, herunder om når og hvordan melding skal gis, hva meldingen skal inneholde og om unntak fra meldeplikten.

§ 3-6 skal lyde:

§ 3-6. Tillatelse, meldeplikt mv. ved videre transport i tollområdet

(1) Så lenge det i et fartøy finnes ufortollet vare, herunder proviant, må føreren ikke la fartøyet gå videre til annet sted i tollområdet før tollmyndighetene har gitt tillatelse til det. §§ 3-2 til 3-4 får tilsvarende anvendelse for ankomst til et annet sted i tollområdet. Føreren av andre transportmidler kan pålegges en tilsvarende meldeplikt.

(2) Departementet kan gi forskrift om tillatelse og meldeplikt for videre transport i tollområdet etter denne paragraf, herunder om at plikten til å innhente tillatelse også skal gjelde andre nærmere bestemte transportmidler og om unntak fra meldeplikten.

I forskrift av 17. desember 2008 nr. 1502 til lov om toll og vareførsel (tollforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 3-3-1. Meldeplikt om ankomst til bestemmelsessted

(1) Føreren av et fartøy som skal ankomme sted i tollområdet, plikter å melde fra til tollmyndighetene om ankomsten minst 24 timer på forhånd, eller

a) senest når fartøyet forlater forrige havn der reisen varer mindre enn 24 timer, eller

b) hvis ankomsthavnen eller ankomsttidspunktet er ukjent eller endres under reisen, så snart opplysningene er kjent.

(2) Føreren av tog og motorvogn som ankommer sted i tollområdet, plikter å melde fra til tollmyndighetene om ankomsten snarest mulig, dersom transportmiddelet bringer varer som er omfattet av melde- og fremleggelsesplikt etter tolloven § 3-1. Ved ankomst utenom åpningstiden, skal føreren gi melding senest ved åpningstidens begynnelse.

(3) Fører av luftfartøy som er gitt tillatelse til å gå til lufthavn uten internasjonal status skal melde fra til tollmyndighetene om ankomst på forhånd.

(4) Fører av luftfartøy som ankommer lufthavn med internasjonal status, plikter å melde fra til tollmyndighetene om ankomsten snarest mulig. Ved ankomst utenom åpningstiden, skal føreren gi melding senest ved åpningstidens begynnelse.

(5) Melding om ankomst kan skje ved en fast ruteplan eller ved melding om den enkelte ankomst på forhånd. Dersom et transportmiddel som har gitt melding på forhånd ankommer til annet tidspunkt eller til annet sted enn oppgitt i meldingen, skal føreren melde fra til tollmyndighetene om dette så snart opplysningene er kjent.

(6) Fører av motorvogn eller fritidsfartøy som er unntatt for melde- og fremleggelsesplikt etter § 3-1-13 og § 3-1-14 er unntatt fra meldeplikt etter tolloven § 3-3. Det er et vilkår for unntaket at det i motorvognen eller av medfølgende passasjerer bare medbringes reisegods som er tollfritt etter § 5-1-1 til § 5-1-3 og § 6-1-1 og kan innføres uten tillatelser fra andre myndigheter.

(7) Fører av norsk fartøy som har vare fra fiske og fangst om bord og fører av fartøy som har petroleumsprodukter og mineraler fra norsk del av kontinentalsokkelen om bord, er unntatt fra meldeplikt etter tolloven § 3-3 dersom

- a) fartøyet ikke har andre ufortollede varer om bord, og
- b) fartøyet ikke har anløpt havn utenfor tollområdet.

(8) Fører av luftfartøy som vil bruke en landingsplass for småfly etter § 3-2-2 skal legge frem kopi av fullstendig utfylt reiseplan til Toll- og avgiftsdirektoratet senest fire timer før ankomst. Dersom ankomsttidene som er oppgitt i reiseplanen senere ønskes endret, skal direktoratet snarest underrettes om endringen. Det samme gjelder kanselleringer.

§ 3-3-2. Dokumenter ved *melding om ankomst med fartøy*

(1) Fører av fartøy med meldeplikt etter tolloven § 3-3 skal legge frem følgende dokumenter til tollmyndighetene:

- a) fartøysdeklarasjon
- b) lastedeklarasjon
- c) besetningsdeklarasjon
- d) proviantdeklarasjon.

(2) Førerens opplysningsplikt etter første ledd bokstav b omfatter ikke varer som fartøyets passasjerer har med og som det ikke betales særskilt frakt for.

(3) Føreren skal legge frem dokumentene samtidig med at melding gis etter § 3-3-1 (1). Dersom endringer oppstår i dokumenter nevnt i første ledd bokstav a) til c) etter opprinnelig melding, plikter

føreren å oppdatere dokumentene snarest mulig, og senest ved passering inn i norsk tollområde. Dersom vesentlige endringer oppstår i dokumenter nevnt i første ledd bokstav d) etter opprinnelig melding, plikter føreren å oppdatere dokumentene snarest mulig, og senest ved passering inn i norsk tollområde.

(4) Dersom lasten skal losses ved flere steder i tollområdet, skal lastedeklarasjonen være spesifisert for hvert lossested.

(5) Dokumentene som nevnt i første ledd skal være underskrevet av fartøyets fører eller av en som har fullmakt til å opptre på førerens vegne og være påført registreringsnummer som tollmyndighetene har gitt. Føreren skal på forespørsel legge frem all tilgjengelig dokumentasjon som kan bekrefte at opplysningene i dokumentene nevnt i første ledd er riktige. Føreren skal også legge frem dokumenter som er utstedt eller brukt av avgangslandets tollmyndigheter og som inneholder opplysninger om lasten, beholdninger av proviant og lignende. Tollmyndighetene kan kreve en bekreftet oversettelse av dokumentene.

(6) I tillegg til dokumentene som nevnt i første ledd, skal føreren legge frem følgende dokumenter dersom tollmyndighetene krever det:

- a) passasjerliste
- b) besetningsliste
- c) opplysninger om vare i fartøyet som uten lossing skal følge transportmiddelet ut igjen av tollområdet.

(7) Fører av fartøy som har petroleumsprodukter og mineraler fra norsk del av kontinentalsokkelen om bord, er unntatt fra plikten til å legge frem dokumenter etter første ledd dersom

- a) fartøyet ikke har ufortollet proviant om bord, og
- b) fartøyet ikke har anløpt havn utenfor tollområdet.

(8) Fører av turistfartøy (flytende hoteller og lignende) i cruise fart er unntatt fra plikten til å legge frem besetnings- og proviantdeklarasjon etter første ledd, dersom fartøyet ikke bringer med vare som skal losses her i landet. Tollmyndighetene kan kreve å følge fartøyet på rederiets bekostning mens den er i tollområdet.

(9) Fører av passasjerfartøy i fast rutetrafikk er unntatt fra plikten til å legge frem proviant- og besetningsdeklarasjon etter første ledd, og kan legge frem fartøysdeklarasjon etterskuddsvis en gang i måneden.

(10) Fører av forsyningsfartøy fra norsk del av kontinentalsokkelen er unntatt fra kravet til å legge frem

- a) fartøysdeklarasjon

b) besetnings- og proviantdeklarasjon dersom fartøyet ikke bringer med ufortollet proviant.

§ 3-7-1. Meldeplikt ved avreise fra tollområdet

(6) Fører av småfly (luftfartøy med høyeste tillatte startvekt til og med 5700 kg og som er godkjent for maksimalt ti passasjerer), skal gi melding til Toll- og avgiftsdirektoratet om avreise senest fire timer før avgang. § 3-3-1 femte ledd om levering og endring av reiseplan gjelder tilsvarende.